

Ο ΑΓΙΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ) ΣΤΟΝ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ (Ο.Α 7.9.2016)

Κωνσταντῖνος Χολέβας
Πολιτικός Ἐπιστήμων

Ὑπάρχουν ὀρισμένοι ἄνθρωποι πού εἶναι ἀποφασισμένοι νά ἀγωνίζονται, νά θυσιάζονται, νά προσφέρουν. Ἄνθρωποι, σάν τόν Ἅγιο Ἐθνομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη, πού μαρτύρησε γιά τή Πίστη καί τήν Πατρίδα στήν Σμύρνη τό ματωμένο καλοκαῖρι τοῦ 1922. Τό πέρασμά του ἀπό τή Μητρόπολη Δράμας (22-7-1902 ἕως 10-6-1909 καί τύποις μέχρι 10-3-1910) συνδέθηκε μέ τό ἀποκορύφωμα τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος. Ὁ Χρυσόστομος ὡς Μητροπολίτης Δράμας, Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου ἐπετέλεσε στό ἀκέραιο τό ἐκκλησιαστικό καί ἐθνικό του καθῆκον καί μαζί μέ ἄλλους κληρικούς καί Μακεδονομάχους ἔσωσε τήν ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας ἀπό διπλό κίνδυνο. Ἡ Μακεδονία τότε βρισκόταν ὑπό τουρκικό ζυγό. ἀλλά ὁ βουλγαρικός ἐθνικισμός καί ὁ πανσλαβισμός σχεδίαζαν νά διαδεχθοῦν τούς Ὄθωμανούς καί νά τήν ἐνσωματώσουν στή «Μεγάλη Βουλγαρία». Ὁ ἀγῶνας ξεκίνησε ὡς ἐκκλησιαστικός μέ τό Σχίσμα τοῦ 1870 καί τήν Βουλγαρική Ἐξαρχία καί γρήγορα ἔλαβε ἐθνικές, στρατιωτικές καί πολιτικές προεκτάσεις. Ὁ Ἑλληνισμός εἶχε ὡς πνευματικό προστάτη τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὡς πολιτικό βραχίονα τήν ὀργάνωση τοῦ Ἰωάνος Δραγούμη καί τοῦ Λάμπρου Κορομηλά καί ὡς ἔνοπλη ἔκφραση τά μακεδονικά ἀνταρτικά σώματα ἀποτελούμενα ἀπό ἐντοπίους Ἑλληνας τῆς Μακεδονίας καί ἀπό στρατιωτικούς καί ἐθελοντές πού ἦλθαν ἀπό τήν Νότιο Ἑλλάδα καί τήν Κρήτη.

Στίς 23-5-1902, ὅταν ἐξελέγη ἀπό τήν Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς Μητροπολίτης Δράμας ὁ Χρυσόστομος ἀπεχαιρέτησε τόν Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ' μέ τά ἑξῆς προφητικά λόγια:

«Ἐν ὅλη τῇ καρδίᾳ καί ἐν ὅλη τῇ διανοίᾳ θά ὑπηρετήσω τήν Ἐκκλησίαν καί τό Γένος, καί ἡ Μίτρα, τήν ὁποίαν αἱ ἅγιοι χεῖρες σου ἐναπέθεσαν ἐπί τῆς κεφαλῆς μου, ἐάν πέρωται νά ἀπολέση ποτέ τήν λαμπηδόνα τῶν λίθων της, θά μεταβληθῇ εἰς ἀκάνθινον στέφανον μάρτυρος ἱεράρχου».

Ἡ ἐθνική δράση του στή Δράμα εἶχε συντονιστικό καί πνευματικό περιεχόμενο. ἶδρσε Μητροπολιτικό ναό, Μητροπολιτικό Μέγαρο, Νοσοκομεῖο, Σχολή Ἀρρένων, Σχολή Θηλέων, Γυμναστήριο, Μουσικό Ὅμιλο καί 34 σχολεῖα γιά νά μορφώνονται τά ἑλληνόπουλα. Ἡ Ἐκκλησία, τό Σχολεῖο καί τά Μουσικοφιλολογικά σωματεῖα ἦσαν τήν ἐποχή ἐκεῖνοι οἱ στυλοβάτες τῆς ἀμύνης τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατά τῶν τουρκικῶν καί βουλγαρικῶν προπαγανδῶν καί διεφύλαξαν τήν ἐθνική συνείδηση. Παράλληλως ὁ Χρυσόστομος μέ τά κηρύγματά του καλοῦσε τούς

Ἕλληνες νά ἀγωνίζονται μέ κάθε τρόπο κατά τῶν ἐνόπλων Βουλγάρων κομιτατζήδων.

Στήν προσπάθειά του αὐτή εἶχε ὡς στενό συνεργάτη τόν Ἱεροδιάκονο τῆς Μητροπόλεως Θεμιστοκλῆ Χατζησταύρου, ὁ ὁποῖος μέ τό ὄνομα Χρυσόστομος ὑπηρέτησε σέ ἐπισκοπικές θέσεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς Ἑλλάδος καί ἀργότερα ἐξελέγη (τό 1962) Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος. Ὁ Μακαριστός Χρυσόστομος Χατζησταύρου ἐκοιμήθη τό 1968 καί διηγεῖτο μέ συγκίνηση τήν ἀγωνιστική δράση του δίπλα στόν Ἐθνοϊερομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη. Ἐπίσης ὁ Μητροπολίτης Χρυσόστομος συνεργάσθηκε μέ τήν Δημογεροντία τῆς Δράμας. Στήν περιφέρεια Δράμας ἔντονη ἐθνική ἀγωνιστική δράση ἀνέπτυξε καί ἡ οἰκογένεια Κομπόκη, ἡ ὁποία σέ ὅλη τήν διάρκεια τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος εἶχε ὀκτώ θύματα.

Ὀγκώδης εἶναι ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Χρυσόστομου μέ τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη, τίς Προξενικές Ἀρχές καί τήν ἐπίσημη Ἑλλάδα σχετικά μέ τά δεινά τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξ αἰτίας τῆς δράσεως τῶν κομιτατζήδων. Σέ μία ἐπιστολή του πρός τό Πατριαρχεῖο τονίζει ὅτι ἡ Μακεδονία ἦταν καί εἶναι χώρα καθαρῶς ἐλληνική, ἀλλά ἡ βουλγαρική ἐθνικιστική προσπάθεια ἀγωνίζεται νά ἀλλοιώσει τήν ἱστορία καί τήν ἐθνογραφία, πράγμα πού μᾶς θυμίζει τίς σημερινές φαιδρότητες τῶν Σκοπιῶν. Σέ ἄλλη δραματική ἀναφορά του πρός τόν Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ' (Βλαχόφωνο Ἕλληνα ἀπό τή Μακεδονία) ὁ Χρυσόστομος θρηνεῖ γιά τίς σφαγές: «Ἐπέρωτο ἄρα οἱ ποιμένες τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ οὐδέν ἄλλο νά ἔχωμεν ἐνταῦθα καθῆκον εἰ μή νά θρηνῶμεν καθ' ἑκάστην τά ...ἀσπαιρόντα θύματα καί νά θάπτωμεν τούς κατά πᾶσαν ὥραν δολοφονουμένους»!

Τά ὄρια τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφερείας ἦσαν ἐκτεταμένα. Ἀπό τό Νέστο ὡς τόν Στρυμῶνα, ἀπό τό Νευροκόπι ὡς τό Αἰγαῖο. Ὅταν προκαλοῦσε τήν ὀργή τῶν Τούρκων καί τῶν Βουλγάρων ἄλλαζε προσωρινῶς ἔδρα καί ἀπό τήν Δράμα μετεφέρετο στήν Ἀλιστράτη, κωμόπολη σήμερα τοῦ Νομοῦ Σερρῶν. Γιά νά τονώσει τό φρόνημα τοῦ ποιμνίου του πραγματοποίησε συχνά περιοδεῖες στά χωριά, γεγονός τό ὁποῖο ἐνοχλοῦσε τήν τουρκική Διοίκηση. Σέ μία ἐκθεσή του πρός τόν Ἕλληνα Πρόξενο τῶν Σερρῶν Σαχτούρη ὁ Ὄθωμανός Γενικός Ἐπιθεωρητής τῆς περιοχῆς ἔγραφε: «Ὁ Μητροπολίτης Δράμας ξέφυγε ἀπό κάθε χαλινό, ὑψωσε τήν Ἑλληνική σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως καί τῆς καταλύσεως τοῦ καθεστώτος καί περιερχόμενος τήν περιφέρεια ἐξεγείρει τούς πληθυσμούς, συνεννοεῖται μέ τούς Ἕλληνες ἀντάρτες καί τούς ὠθεῖ ὄχι μόνον ἐναντίον τῶν Βουλγάρων, ἀλλά καί ἐναντίον τῶν Ὄθωμανῶν».

Ὅλα αὐτά προκάλεσαν τήν μῆνιν τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι πίεζαν τό Πατριαρχεῖο νά τόν ἀνακαλέσει ἢ νά τόν μεταθέσει. Τελικά στίς 25-8-1907 ἡ Ὄθωμανική Διοίκηση τόν διέταξε νά φύγει ἀπό τήν Δράμα καί νά

μεταβεί στην Θεσσαλονίκη. Ο Χρυσόστομος ἀρνήθηκε λέγοντας: «Διαταγὰς λαμβάνω μόνον ἀπό τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως». Οἱ Τοῦρκοι τόν ἐξεδίωξαν βιαίως. Στίς 17-8-1908 μέ τήν ὑπογραφή τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος τῶν μεταρρυθμίσεων ὁ Χρυσόστομος ἐπέστρεψε στήν Δράμα, ἀλλά τοῦ ἀπηγορεύθη νά περιοδεύσει στά χωριά. Στίς 10-6-1909 ὑποχρεώθηκε πάλι βιαίως νά ἐγκαταλείψει τήν Δράμα καί μετέβη στή Τρίγλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὅπου τοῦ ἀνεκοινώθη ἡ ἐκλογή του στή Μητρόπολη Σμύρνης. Εἶχε ἤδη πρό πολλοῦ προετοιμασθεῖ γιά τό μαρτύριο.

Κ.Χ. ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΛΗΘΕΙΑ 7.9.2016